
ПРВЕ ГОДИНЕ ПРВА ПРОБА

Прва проба Дечјег хора одржана је 20. децембра 1947. године. Ансамбл су тада чинила деца узраста од другог до четвртог разреда. Са њима је радио Љубомир Коцић, који је хор водио до 1950. године. Било је то време у коме је окупљање ученика у хорском ансамблу било јединствена пракса, која је реализована само у Радио Београду. Тада се није певало у школама, а таква клима дуго се није мењала, па ни композитори нису имали интересовања за писање песама за дечји хор. У то време радио програм је, још увек, ишао директно „у етар“, а тематика песама које су биле на репертоару Хора била је везана за послератну обнову земље.

Колики је утицај на културу најмлађих одиграло формирање дечјег хорског ансамбла у Радио Београду говори и чињеница да је већ крајем 1948. године и дечје позориште „Бошко Буха“ оформило свој хор. Недостајало је, међутим, искуство у овом облику музичког рада и интерпретирања, недостајале су и ноте и текстови, али је само жеља за нечим новим, лепим, добронамерним и квалитетним била основни покретач и подршка да овакав ансамбл заживи. Иако је недостајала музичка литература за децу која је била у вези са актуелном тематиком тог историјског периода, треба поменути да је још у предратном периоду постојала музичка литература која је била посвећена деци, али да су и та дела, чак и у свом времену, била скоро потпуно занемарена и заборављена. До рата, музичке композиције за децу биле су само понекад извођене, а најчешће су их изводили одрасли. Оваква пракса наставила се и после рата, али не због немарног става према деци и њиховом васпитању, већ због непостојања довољно увежбаних дечјих колектива, који би били у могућности да студиозно приступе учењу и њиховој реализацији.

ПРВА ОПЕРА

Први велики подвиг Дечјег хора било је извођење дечје опере. Опера за децу, као вокално-сценски жанр, облик је који је по својој концепцији и музичкој обради без претензија да буде озбиљна опера. Приступачна, интересантна и поучна фабула – основне су смернице којих су се држали композитори у чијим опусима проналазимо ову музичку форму. А овакав став заступао је и први уметнички руководилац Дечјег хора, Љубомир Коцић, који је годину дана радио са децом на припреми једног таквог дела. Била је то *Бајка о реји* совјетског композитора М. Јорданског. Либрето за ову оперу написао је совјетски књижевник Висотској, према старој руској народној причи, а превод либрета за београдско извођење урадио је Ж. Пауновић. Била је то прва дечја опера код нас коју су извела сама деца. С обзиром да је Јордански компоновао музику само за соло певаче, хор и клавир, оркестрацију за ово дело написао је Александар Обрадовић. Подстакнут успехом, Коцић је одлучио да оперу постави на сцени⁵. То се догодило 29. маја 1949. године у Коларчевом народном универзитету. Дириговао је Љубомир Коцић, режију је урадио Младен Сабљић, а кореографију Даница Живановић. Уз пратњу оркестра Радио Београда наступиле су солисткиње, које су сасвим случајно имале исто име – Љиљана – Митровић, Оргоњев, Сивчевић, Панић, Велошевић и наравно Дечји хор, који је у то време још увек деловао под именом „Пионирска културно-уметничка група Радио Београда“. Концерт, који су слушаоци Радио Београда могли да прате у директном преносу, носио је још једну специфичност – био је то први јавни наступ Дечјег хора на програму Радија!

⁵ Нема података где је опера први пут изведена у Совјетском Савезу (прим. аутора).

Прво извођење дечје опере, у којој су носиоци свих улога била деца, представљао је велики успех чланова Пионирске редакције београдске радио-станице. Тада су се јавиле и нове идеје које су биле везане за афирмацију и других жанрова који су били пријемчиви дечјем сензибилитету, а које су у јавност могла да пласирају управо деца. Тако је београдска радио-станица формирала Пионирску културно-уметничку групу, која је поред вокалне, добила и драмску уметничку секцију, а њени чланови постајали су пионири, који су имали смисла за уметност. То су били углавном ученици београдских музичких школа.

После првих успеха и уметничких смерница, којима се Хор упутио у правцу великих успеха, који су остали забележени у његовој биографији, Љубомир Коцић је напустио место диригента, а Дечји хор, 1950. године, преузео је Срђан Барић, који је са њим радио до 1953. године. Нови хоровађа, у жељи да не заостане за, до тада, постигнутим резултатима, повећао је темпо рада. Увежбавале су се нове композиције, а врата малим солистима отворила је прво Београдска опера, где је Хор позван да учествује у опери *Верџер* Жила Маснеа. После првих великих успеха, Београдска опера је овај ансамбл ангажовала и у репертоарским представама *Борис Годунов* Модеста Мусоргског и *Кармен* Жоржа Бизеа.

У раду са хором Срђану Барићу помагао је Мирослав Рамбосек – Бепо, реномирани музичар и добар педагог, који је на пробама радио као корепетитор. Често, он се прихватао и аранжерског посла, што је допринело да се знатно обогати репертоар, те су многе композиције, преадаптиране за дечји хор, убрзо и биле на репертоару овог ансамбла.

Почетком 1951. године Хор добија нови назив – „Уметничка група Никола Тесла“. Под овим именом, на својим наступима, прославили су и данас легендарне дечје песме *Страшан лав* и *Ловац Јоца*, које је написао управо њихов диригент, композитор Срђан Барић, а била је то и својеврсна искра, која је многе тадашње ауторе нагнала да на текстове Душана Радовића и Драгана Лукића, који су као песници оставили значајан траг у дечјој поезији, напишу нове песме намењене деци и да напишу своје прве хорске композиције за децу, попут Војислава Костића, Златана Вауде, Људмиле Фрајт, Боривоја Симића и других. Те песме су и данас актуелне, и данас их певају многи малишани, и многу се чути у оквиру програму за децу Радио Београда.

У годинама које следе, хорска „Уметничка група Никола Тесла“ ће прерасти у Дечји хор Радио Београда, а под диригентском палицом Златана Вауде досегнуће сам врх уметничких интерпретација.

ЗЛАТНО ДОБА: ЗЛАТАН ВАУДА 1953-1986.

Доласком Златана Вауде на чело Хора, 1953. године, започела је нова етапа у раду овог ансамбла. Време које је диригент провео са хором већ данас је записано као златни период у његовој историји, а обележили су га не само бројни концерти, бројни минути трајних снимака, и бројни наступи на многим приредбама и манифестацијама, већ и специфичан однос друштва према садржајима који су окупирали и анимирали најмлађе. У том специфичном времену, радио је Хор, успостављајући смернице за време које је долазило. Деца, која су тек започињала своје хорско музицирање, била су изузетно мотивисана за рад, а мотивација је, поред јавних наступа у земљи и иностранству, била и специфично поштовање, вера и наклоност које су имали од свог хоровађе. Систематски и врло студиозан рад, преданост у тумачењу сваке нове композиције, самопрегорно приступање сваком новом делу и концерту, као и спремност за свакодневно обнављање хора новим члановима, дало је своје резултате. Дечји хор је кренуо путем успеха, заузимајући значајно место у музичком животу престонице, у градовим у земљи, али и у свету.

Златан Вауда

ГОДИНЕ 1953–1955.

Преузимајући хор од Срђана Барића, Златан Вауда је добио већ делимично оформљени ансамбл, који је, до тада, већ наступао на различитим приредбама, али и у значајним оперским пројектима Народног позоришта у Београду. Нови диригент је, међутим, сматрао да би хор требало да броји више чланова, а то је било блиско идеји која је била окрену-

Академик ДЕЈАН ДЕСПИЋ, композитор

Помињући Дечји радио-хор, доскора се, скоро по правилу, тај ансамбл колоквијално називао „Ваудин” хор. Чинили су то, поготову, они који су у своме детињству и сами у њему суделовали – а међу таквима су и многа данас значајна лица нашег музичког живота! Разлог је и разумљив и сасвим оправдан. Златан Вауда је, наиме, као дугогодишњи руководиолац тога хора, не само остао у лепим сећањима већине својих малишана и не ретко утицао на њихово касније усмерење ка некој музичкој професији, него је – изнад свега значајно – успоставио и трајно одржавао високе стандарде хорске интерпретације: чисту интонацију, разговетну дикцију, култивисану звучност и музикалну изнијансираност; дакле, све оно што се подразумева у упозорењу које је још Стеван Мокрањац истицао започињући своје часове солфеђа: да „Певање није дерање!” Вауда је тиме оставио узор рада који треба следити – што његови наследници и настоје – али који, нажалост, као да није шире зрачио у нашој средини, посебно када се ради о школским хоровима, чији је ниво од његових стандарда, углавном, подалеко и, рекло би се, све даље! Наравно, уз врло часне, али и врло ретке изузетке. Истини за вољу, има томе и много објективних разлога – почев од услова рада, који се пружају школским хоровођама па до општих културних и друштвених околности, какве нашу децу све више удаљују од препознавања и доживљаја правих уметничких вредности, па и од саме жеље и потребе да – певају!

Све се то нарочито упечатљиво сагледава разним масовнијим облицима певања – на стадионима, рецимо – од којих се често диже коса на глави, и који недвосмислено показују да од древног упозорења чика-Стеве Мокрањца није остало ништа.

та афирмисању заједничког окупљања пионира у културним делатностима какво је, на пример, било певање у хору. Крећући од дечијих песама, они су се полако усмеравали и ка озбиљнијим музичким минијатурама, насталим из стваралачког пера композитора уметничке музике. Тако је стваран репертоар који

Снимање у студију 6 Радио Београда (1955)

је врло брзо бројао знатан број хорских остварења – од родољубивих песама, преко дела старих мајстора, хорских минијатура домаћих аутора и дечје песме.

Овај ансамбл је кренуо на уметнички пут који је често био трновит, али му је донео и много лепих и светлих тренутака, који су га довели до позиције неприкосновеног дечјег хорског ансамбла тадашње Југославије. Истовремено, они су били учесници различитих емисија програма Радио

Београда, који се у то време још увек емитовао уживо, а сваки наступ пред микрофонима био је специфични мали концерт намењен најмлађим слушаоцима. Многи од њих и сами су пожелели да постану чланови Дечјег хора, тако да је Вауда веома брзо имао могућност да међу великим бројем дечје начини прави из-

Дечји хор у Цавтату, Хрватска (1955)

бор и створи хор, који је у потпуности одговарао различитим захтевима не само куће у оквиру које је оформљен, већ и као културолошки аниматор дечјих музичких садржаја.

ГОДИНА 1956.

Година 1956. може се узети као својеврсни почетак тог успешног низа година кроз које је Дечји хор деловао. Растући од ансамбла коме је требало направити нову боју, преко дечје хорске литературе, репертоар се ширио невероватном брзином, који је Хор, врло брзо, довео и до интерпретирања озбиљних музичких пројеката, који су подразумевали и компликоване партитуре уметничке музике.

Може се рећи и да је 1956. година била, на неки начин, прекретница у раду Хора. У историји овог ансамбла остаће запамћена као година у којој су изведена два велика вокално-инструментална дела – Бахова *Пасија по Матеју* и *Јованка Орлеанка* Артура Хонегера. Успех њихових извођења одразиће се и на касније уметничке путеве овог ансамбла. А био је то и један од првих сусрета Ваудиних певача са еминентним солистима нашег музичког живота тога времена, али и са различитим диригентима, који за шест и по деценија чине велику листу уметника са којима је Дечји хор наступио.

КОНЦЕРТНА ПОСЛОВНИЦА СРБИЈЕ

КОЛАРЧЕВ НАРОДНИ УНИВЕРЗИТЕТ

ХОР И КАМЕРНИ ОРКЕСТАР
РАДИО БЕОГРАДА

Bach - „Matthäus - Passion“

ОРАТОРИЈУМ

ДИРИГЕНТ
БОГО ЛЕСКОВИЦ
(ЛОБЛАНА)

СОЛИСТИ

АНИТА МЕЗЕТОВА, сопран
МЕЛАНИЈА БУГАРИНОВИЋ, алт
ЈАНЕЗ ЛИПУШЧЕК, тенор (Evangelist)
ДУШАН ПОЛОВИЋ, бас (Jesus)
ЗДРАВКО КОВАЧ, бас (Petrus, Judas, Pilatus)

ХОР РАДИО БЕОГРАДА СПРЕМНО
БОРИВОЈЕ СИМИЋ

ДЕЧЈИ ХОР РАДИО БЕОГРАДА СПРЕМНО
ЗЛАТАН ВАУДА

Београд, 16 и 17 фебруар 1956 године
ПОЧЕТАК У 20 ЧАСОВА

Плакат за концерт на коме је изведена Бахова „Пасија по Матеју“

Бахова *Пасија* изведена је фебруара 1956, на концерту Хора и Камерног оркестра Радио Београда, којима је дириговао Бого Лесковиц, гост из Љубљане. Као солисти наступили су Анита Мезетова, сопран, Меланија Бугариновић, алт, Јанез Липовшчек, тенор, Душан Поповић, бас и Здравко Ковач, бас, а ораторијум *Јованка Орлеанка* Артура Хонегера било је дело на репертоару дванаестог, последњег концерта оркестра Београдске филхармоније у тој сезони, од кога су сви очекивали спектакуларну завршницу. Огромним извођачким апаратом, који је испунио салу Коларчевог народног универзитета, а био је састављен од оркестра, мешовитог хора (хор Дома ЈНА), дечјег хора (Дечји хор Радио Београда) и рецитатора солиста (Марија Црнобори, Бранко Плеша), дириговао је Милан Хорват, који је суверено владао компликованом музичко-говорном материјом. После тог концерта критика је писала: *„Бројно мали али љасовно свеж и врло музикални дечји хор Радио Београда... одлично је певало своје партије“*⁶.

ИВАН ЈЕВТИЋ, композитор
(члан Дечјег хора 1956–1958)

Давне 1956. с јесени постао сам члан Дечјег хора Радио Београда. Већ сам тада био ђак трећег разреда Музичке школе „Мокрањац“, значи, да сам лепо знао солфеђо, читао ноте, итд. Све је то олакшавало мој приступ овом дечјем ансамблу и ја сам врло брзо постао „миљеник“ Златана Вауде, тадашњег диригента. Рад је био, сећам се, врло озбиљан и напоран. Остајали смо често до касних сати на пробама, концерти су били многобројни, а такође и снимања за Радио. Златан Вауда је био сјајан диригент, весео човек, пун радне енергије, а већ о вицевицама да и не говоримо: они су пљуштали и нама деци је све то изгледало и весело и забавно. И приступ самом раду је био озбиљан, тако да није било много „врдања“, а закашњења су строго санкционисана. Уопште: једна професионална атмосфера!

Са хором сам већ на пролеће 1957. путовао на сусрет дечјих хорова из Европе у Немачку – Диселдорф! Било је то моје прво „интернационално“ путовање и наступ, наговештај, можда, мог будућег живота и рада. Сећам се да је Диселдорф тада још био у рушевинама, а да је село где смо били одсели било симпатично, и да су нас лепо пазили и хранили... Концерта се не сећам, али се сећам путовања возом, где сам ја као најмањи добијао и „чврге“ и „заушке“ од мојих старијих хорских колега. Такође, Златан Вауда ме је тада бранио и носио често у наручју. Након овог путовања у хор сам остао, још, мислим годину дана, а онда је дошла и наставила моју „каријеру“ моја сестра Мира Јевтић!

⁶ Аутор непознат, Борба, 7. мај 1956.

Критичар *НИН*-а поводом истог концерта одушевљено је забележио: „Дечји хор Радио Београда извео је своју деоницу озбиљно и сијурно!”⁷

Успешни први наступи у великим музичким пројектима, Дечјем хору Радио Београда широм су отворили врата концертних подијума како Београда, тако и целе тадашње Југославије. И не само то. Отворили су се и уметнички путеви који су мале певаче београдске радио-станице одвели на концертне подијуме у свету. Од великог значаја био је и сусрет са диригентом Миланом Хорватом, који ће у наредним годинама дечји хор из Београда звати на бројна гостовања, кад год се у партитурама, које је дириговао, појављивала и деоница дечјег вокалног ансамбла.

Поред значајних концертних наступа, 1956. година остаће запамћена и по једном несвакидашњем подухвату, који је Дечји хор начинио са ансамблом Београдске опере. Као стални сарадник ове куће, који је наступао чак у три репертоарске представе, Хор је радио и на припреми опере *Пикова гама* Петра Илича Чајковског. Диригент је био Крешимир Барановић, уметник који је био строги критичар својих сарадника, али који је добро проценио квалитет Дечјег хора и ангажовао га у новом пројекту. Врхунац те заједничке сарадње било је снимање плоче са музиком *Пикове гаме*, а посебан куриозитет представља чињеница да је то био снимак који је објављен на плочи чувене немачке дискографске куће „Десца”!

ГОДИНА 1957.

Већ 1957. године Дечји хор Радио Београда, још увек под именом „Никола Тесла”, учествовао је и на једној међународној манифестацији. Био је то „Други међународни фестивал дечјих хорова” у Диселдорфу, који је одржан од 3 до 5. маја. Педесет малих певача, заједно са својим диригентом Златаном Ваудом, корепетитором Татјаном Леандров, малим инструменталним саставом и солистом „великог” хора Радио Београда Љубишом Бачићем, представили су се делима домаћих аутора. Публика у Немачкој имала је прилику да први пут чује композиције *Ми, деца* и *Пайатај, свиџац* и мајмун Марка Тајчевића, *На ранилу* Стевана Мокрањца, хорске минијатуре *Македонска народна* и *Радосна ђесма* Боривоја Симића, *Пахуљице* Златана Вауде, *Несјоразум* Иве Лотке Калинског, *Хвалисави* зе-

⁷ Душан Плавша, *НИН*, 13. мај 1956.

Наступ у Диселдорфу, Немачка (1957)

чеви и *Пеџачи* Александра Обрадовића и композиције Срђана Барића *Сџрашни лав*, *Шџа је сџрашно* и *Зашџо*, успешно представљајући не само домаће хорско стваралаштво, већ и узорну вокалну интерпретацију дечје хорске литературе.

Поред дечјег хора из Београда, на фестивалу су наступила два дечја хора из Белгије, два из Немачке, женски хор из Француске, хор дечака и два дечја хора из Холандије, хор из Ирске, два дечја хора из Аустрије, хор из Румунује и хор дечака из Швајцарске.

Увидом у програмску књижицу са овог фестивала већ на први поглед се може закључити да су то били реномирани ансамбли малих певача. Њихови пажљиво одабрани концертни програми указивали су да је сваки од ових ансамбала уложио велики труд репрезентујући не само различите хорске композиције које носе печат земље из које су долазили, од којих су понеке и излазиле из оквира дечје песме, већ да су својим наступима репрезентовали неспутану радост дечјег хорског музицирања.

После Фестивала у Диселдорфу, уследио је и наступ на Републичком такмичењу дечјих хорова у нашој земљи, и затим, као победник, овај Хор је отишао на Савезно такмичење, на коме је заузео друго место. На